

ANG

Bayan

Pahayagan ng Partido Komunista ng Pilipinas
Pinapatnubayan ng Marxismo-Leninismo-Maoismo

Tuig XL
Oktubre 21, 2009
Espesyal nga Isyu
www.philippinerevolution.net

Pasidungog kay Kaupod Mario "Ka Ped" dela Cruz

Ginapagwa sang Ang Bayan ang pasidungog nga ini kay Kaupod Ped sa ikaduha nga anibersaryo sang iya pagtaliwan sadtong Agosto 29. 2007.

Pinakamataas nga pasidungog ang ginahatag sang Partido Komunista sang Pilipinas, Bag-ong Hangaway sang Banwa kag bilog nga rebolusyonaryong kahublagan kay Ka Mario "Ka Ped" de la Cruz.

Bisan san-o man indi malimtan sang mga nakaupod kag ginahulagan niya sa Isabela kag iban pang bahin sang Cagayan Valley sang suguran pa lang ang pagtukod sang armadong rebolusyonaryong hublag didto. Indi maseparar ang malaba nga bahin sang kabuhi ni Ka Ped sa kasaysayan sang rebolusyonaryong hublag sa lugar sadtong panahon nga ato. Kasaysayan ini sang pagkabaganihan, pagpangibabaw kag kadaglagan sang rebolusyon sa madamu nga kabudlayan, sakripisyo kag pagtilaw. Kasaysayan ini nga nagaserbi nga inspirasyon sa tanan nga mga rebolusyonaryo.

Subong man, kag indi siya malimtan san-o pa man sang iban pang aktibista, kaupod kag rebolusyonaryong masa kag mga alyadong naangutan, nakaupod kag nakatrabaho niya sa halos 40 tuig niya nga wala untat nga pag-alagad sa rebolusyonaryong kahublagan kag pu-

muluyong Pilipino halin sang mamuklat siya sa pagrebolusyon.

Halin sa iya pagkamuklat sadtong Unang Bagyo sang dekada 1970, asta sa ulihi niya nga ginhawa, tayuyon kag bug-os sa tagipusuon ang iya pag-alagad sa rebolusyon kag pumuluyo. Tanan nga nakakilala sa iya nagahangad sa iya bilang respetado nga beteranong kadre kag matuod nga huwaran sang rebolusyonaryong kahublagan.

Talalupangdon nga handurawan sa iya ang mapag-on nga rebolusyonaryong desisyon. Wala siya san-o man nagduha-duha sa direkta nga pagpartisipar sa mabudlay nga patag sang armadong paghimakas. Sa pihak sang iya malubha nga balatian, wala nabuhinan bisan gamay ang iya determinasyon nga magrebolusyon kag mag-alagad sa pumuluyo.

Si Ka Ped ginbun-ag sadtong 1949 sa Pangasinan. Nagdaku siya sa South Cotabato kon sa diin nagsaylo ang ila pamilya. Nagdako siya sa pamilyang simple, tampad kag nagakabalaka sa isigkatawo. Wala nagpamanggad ang iya amay nga huwes. Nagpabilin nga imol kag makinot ang ila pamilya.

Bata pa lang natukiban na nga may ara siya sang *rheumatic heart disease*, luwas sa pagdaku sang tagipusuon kag altapresyon. Bisan pa man, wala nakapugong ini sa iya pagtuon kag pagpursiger.

Pagkatapos sang dekada 1960, kumuha sang kursong *agronomy* si Ka Ped sa University of the Philippines sa Los Baños. Wala magdugay nagpartisipar siya sa Samahan ng Demokratikong Kabataan kag amat-amat naghatag sang mas malawig nga panahon sa rebolusyonaryong paghulag. Bisan isa ka tesis na lang ang kinahanglan niya nga tapuson, ginbayaan niya ang eskwelahan pila ka bulan antes siya maggradweyt para sa lubos panahon nga mag-alagad sa rebolusyon.

Nagbisita siya sa isa ka prenteng gerilya sa Cagayan Valley sadtong 1970. Antes matapos ang isa ka tuig, nagdesisyon siya nga padayunonang mag-entra sa hangaway sang banwa. Ginba-

lewala niya ang lima ka tuig nga talana sa iya kabuhi bangud sa sa-
kit niya sa tagipusuon. Ginpakita
niya ang pagka-prinsipyado kag di
makinaugalingon, ang kahandaan
sa sakripisyo kag lubos nga pag-
alagad sa pumuluyo.

Naghulag siya sa Isabela, nag-
ugat sa masa kag diri ginhalad ang
iya kaugalingon kag kinaalam. Diri
nakita niya si Ka Flor, ang iya kapi-
hak sang dughan kag iloy sang iya
duha ka anak. Bangud sa lubos pa-
nahon nga pag-alagad sa pumuluyo
kag armadong rebolusyon, nangin
daku nga sakripisyo para sa ila ang
kabudlayan nga maubayan sang
husto ang pagpadaku sa mga anak.

Naghulag sang sobra 20 ka tuig
si Ka Ped sa kaumhan. Gin-atubang
niya ang mga sakripisyo, labi na sa
tunga sang masingki nga kampanya
sang paglikop-kag-pagpapas nga
ginlunsar sang reaksyunaryong ka-
away sa ginapwestuhan niya sadto
sa Forest Region sang Isabela. Lu-
bos kapisan siya nga naghulag kag
namuno sa rebolusyonaryong ka-
hublagan kag armadong paghima-
kas. Bisan san-o, wala niya ginrek-
lamo ang iya balatian. Mas mga

kaupod ang nagakabalaka sa iya.

Sa umpisa pa lang makit-an na
si Ka Ped sang kaayuhan sa rebolu-
syonaryong hilikuton sa kaumhan.
Gintalana siya sa lain-lain nga hili-
kuton kag lebel sa pamunuan sang
Partido kag Pulang hangaway sa
Isabela. Padayon siya nga nag-us-
wag sa lain-lain nga aspeto sang
hilikuton sa Partido, sa hilikuton
pangpulitika, sa
hilikuton pangmi-
litar kag hilikuton
masa. Mapainubu-
son kag pasensyu-
so siya sa pagtu-
on sang rebolu-
syonaryong teo-
rya, pangkatiling-
ban nga pagpana-
yasat kag teo-
ryang militar, kag

sa paggamit sini sa praktika. Sa ta-
nan nga kahigayunan, istrikto siya
sa mga polisiya kag regulasyon.

Nangin kahinaan niya sa pihak
nga bahin ang pagka-perpekisyu-
nista sa panahon sang mga pagha-
nas kag sa paghulag militar. Labi
nga naglala ini sadtong panahon
sang mabaskog nga huyog sang ad-
benturismo militar kag lunsay mili-
tar nga paghulag sang hangaway
sang banwa. Sa pagtulod niya sang
mataas nga talaksan sa paghanas
sa paghulag militar, nakaangkon si-
ya sang huyog nga mangin sobrang
istrikto. May mga kaso nga nangin
masakit ang iya pagpanghambal
kon may nakit-an siya nga ka-
saypanan, kag sa pana-panahon
nangin bunga sang pagduha-duha
kag pagsakit sang buot sang pila ka
hangaway, labi na sa bahin sang
mga naghalin sa kubay sang pa-
matan-on kag pungsodnong minor-
ya. Sa sobra nga kalain sang buot
sa iya sobra nga pagka-istrikto,
wala na nahawiran ang kis-a pag-
halin sa iya sang isa ka platun sang
mga hangaway nga Agta.

Sa kamatuoran mapainubuson
siya, madali magbaton sang saway

kag pahanumdum kag gilayon nga
nagatadlong kon may pagsayup.
Mabuot siya nga kaupod, pasensyu-
so kag mainantuson. Pero mas na-
kita ini sa mga impormal nga pag-
ululupod sa gwa sang mga pagha-
nas kag aksyon militar, kon sa diin
palalahog siya kag maayo makig-
upod sa mga hangaway. Maukod
man siya sa pag-isa sa kubay sang

mga Pulang ha-
ngaway kag sa tu-
nga sang mga
upisyal kag sulda-
do. May mga pa-
nahon man nga
siya ang nagaser-
bi nga tulay kag
tagapaathag sa
nabatyagan sang
ordinaryong ha-
ngaway kag masa

sang nangin upisyal pangpulitika
siya sang yunit katuwang ang isa
ka kumander nga halin pa sa daan
nga hangaway sang banwa nga in-
di mangin matalunsay ang relasyon
sa mga Pulang hangaway kag masa.

Nagustuhan niya ang hilikuton
militar kag direkta siya nga nag-
partisipar sa lain-lain nga aspeto
sini—halin sa pagdisenyo kag pag-
plano asta sa pagpatuman. Maayo
siya sa pagtiro bisan may diperen-
sia ang isa ka mata. Madamu ang
iya natudluan sa pagsayt, sampa-
ton siya sa pagpamuno sa gamay o
daku man nga yunit. Indi mekani-
kal kag lunsay militar ang pagtan-
aw sa halambalanon militar. Mahu-
god siya sa pagtuon sang Marxis-
mo-Leninismo-Maoismo kag muklat
sa direktang pag-angot sang rebo-
lusyunaryong teorya sa lain-lain
nga aspeto sang hilikuton militar.

Madalom magpaminsar kag indi
padasu-daso ang iya mga paghu-
lag. Matalom siya sa pag-analisa sa
mga sitwasyon militar, maid-id sa
pagplano sang mga aksyon militar,
kag kalmado, mapanayasat sa pa-
nahon sang inaway kag emerhen-
sia militar. Ginadayaw sang mga

Tuig XL Oktubre 21, 2009

Ang *Ang Bayan* ginabantala sa lengwa-
he nga Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligay-
non, Waray kag Ingles.

Mahimo ini i-download halin sa *Philip-
pine Revolution Web Central* nga makit-an
sa:

www.philippinerevolution.org

Nagabaton ang *Ang Bayan* sang mga
kontribusyon sa porma sang mga artiku-
lo kag balita. Ginabuyok man ang mga
bumalasa nga magpaabot sang mga sa-
way kag rekomendasyon sa ikauwang
sang aton pahayagan.

Malab-ot kami paagi sa e-mail sa:
angbayan@yahoo.com

Ang *Ang Bayan* ginabantala duha ka beses
kada bulansang Komite Sentral sang Partido
Komunista sang Pilipinas

Pulang hangaway ang iya kalig-on kag kaisog sa atubang sang kaaway, bangud diri nangin mabunghahon ang mga ginpamunuan niyang aksyon militar, halin sa gamay nga operasyon partisano asta sa operasyon kumpanya sa Isabela.

Subong man, bangud sa nangin sobrang segurista, nalimitahan ang kadamuon kag kadakuon sang mahimo pa nga maagum nga kadalagan. May mga panahon nga masyado siya nga nagdugay sa pagtimbang sang lain-lain nga mga anggulo kag posibilidad gani nagkulang sa madasig kag makahas nga paghingalit sa mga indi kinaandan nga oportunidad, labi na yadtong mga madasig magtuhaw kag madula.

Sa hilikuton masa, daku man ang ginatungdan ni Ka Ped sa pagpalapnag sang edukasyong masa kag pagtindog sang mga organisasyong masa kag mga komiteng pang-organisa sa baryo kag komiteng rebolusyonaryo sa baryo.

Nagtambong siya bilang delegado sang una nga kumperensya sang Partido sa Naaminhang Luzon sadtong 1972. Ginpamunuan ini ni Kaupod Amado Guerrero nga nagtalakay sa pang-umpisa nga report sa naaminhang Luzon. Makaligad ang kumperensya ginnombrar si Ka Ped bilang ikaduhang PO sang isa ka platon sang Ikaduhang Pulang Kumpanya (ginatawag nga "Coy B") nga naghulag sadto sa bahin sang Forest Region nga nagasakup sa Echague, Jones, San Agustin kag bahin sang San Guillermo. Sang ulihi, nangin PO na si Ka Ped sang platon kag nagtindog man siya nga ikaduhang pangulitika nga komisar sa lebel sang kumpanya.

Sa pagpanguna ni Ka Ped, ginasisikaso sang Seksyon sang Partido sa platon ang pagpatindog sang mga sangay sang Partido sa lokalidad, pag-id-id kag pagkonsolida sang mga organisasyong masa kag lokal nga gahum pangpulitika sang pumuluyo, paghatag sang edu-

syon sa mga lokal nga katapu sang Partido kag mga rebolusyonaryong organisasyong masa. Ginsulong nila ang rebolusyong agraryo kag nagtinguha nga dulaon ang kriminalidad, upod na ang pagpangawat sang kalabaw. Bangud sa mataas nga lebel nga ginlab-ot sang konsolidasyon sa lugar, diri na ginbase ang hedkwarters sang pumunuan sang Partido sa rehiyon.

Sang ulihi nga bahin sang 1972, nagbulos si Ka Ped kay Lt. Crispin Tagamolila (anay upisyal sa AFP nga nagbuylog sa BHB) bilang sekretaryo sang Komite sang Partido kag Pangpulitika nga Komisar sa Coy B. Sang panahon nga ato, nangin mabudlay ang kahimtangan sa ginahulagan nanday Ka Ped sa atubang sang labing ginpadaku kag ginpasingki nga kampanyang militar sang kaaway. Wala siya magatras sa pihak sang grabe nga pagka-ipit. Talalupangdon ang hugot nga pagtuman niya sa mga mandu sang Partido kag determinasyon kag kaisog niya sa atubang sang kaaway, mga sablag kag balatian.

Sang gindeklarar ang layi militar sang Septyembre 1972, nalakip ang Forest Region sang Isabela sa gilayon nga gintum-ukan sang pinakagrabe kag pinakamakahas nga atake sang pasistang diktadurya. Nagdugay ang konsentrasyon kag mga operasyon paglagas sang kaaway sa lugar asta 1976. Naglab-ot sa sobra 7,000 tropa sang AFP ang gingamit sang diktadurya sa wala untat nga kampanya militar nga ginsentro asta dulunan sang Isabela kag Nueva Vizcaya.

Wala sang patawad nga ginpatuman sang kaaway ang polisiya nga "pagkuha sang base". Pwersahan nga ginpahalin ang 50,000 katawo nga nagaistar sa Forest Region kag gintalana ang "free fire zone"

ne" kag "no man's land". Ginapatay dayon ang sin-o man nga masugata didto sang kaaway. Sa grabe nga atake sang pasistang kaaway, napilitan nga maghalin ang kadam-an nga nabilin sa lugar. Lubos nga gintinguhaan nanday Ka Ped nga pataason ang mapang-away nga diwa sang masa kag ganyaton sila nga magpabilin. Gintinguhaan nila nga kumbinsihon ang masa nga magkadto na lang sa kadadalman sang kagulangan, didto mag-istar kag magtanom. Madamu sa nagpabilin ang nagapanago na lang kon mag-abot ang kaaway. Ang iban nag-upod na lang sa hangaway sang banwa bisan indi bilang mga hangaway. Bag-o pa matapos ang 1972, naglab-ot sa 80% sang mga rebolusyonaryong organisasyong masa kag organo sang gahum pangpulitika sa lugar ang naguba.

Indi malimtan sang mga nakaupod ni Ka Ped kon ano kalapit ang balatyagon niya sa masa. May isa ka kahigayunan, madamu kag mahulag ang kaaway malapit sa pusi-syon nanday Ka Ped kag madamu sila upod nga mga bata, tigulang kag may balatian. Kinahanglan nila nga maghalin kag maglakat sang madasig pero mahipos kag mabinantayon sa gab-i kag kaagahon. May balatian sadto si Ka Ped kag nabudlayan sa paglakat, labi na sa

pagsaka sa matagas nga bukid. Sa pihak sini, ginpas-an niya ang isa ka mabug-at nga bata nga indi na makalakat, samtang bitbit ang iya riple, pistola kag mabug-at nga pak.

Labaw nga nagkabalaka sa iya ang mga kaupod bangud tuman kabaskog na sang pitik sang mga ugat sa iya liog. Bisan pa man, nasarangan niya ini, bagay nga gindayaw sang mga kaupod.

Sa paglibot nila may mga naabtan sila nga mga baryo nga ginba-

**Indi malimtan
sang mga nakaupod
ni Ka Ped kon ano ka-
lapit ang balatyagon
niya sa masa.**

yaan na sang masa. Ginhipid nanday Ka Ped ang malahalang nga bagay nga nabilin sang mga nagbakwet. Gin-ani nila ang nabilin nga palay kag ginbutang sa luwas nga talaguan ang mga indi nila madala. Ginsapupo nila ang mga nabilin nga ginsagod nga mga hayop.

Kabaliskaran sini, ginakumpiska kag ginakaon sang kaaway ang tanan nga maabtan nila nga hayop kag tanom sang masa. Ang indi nila makaon o madala nga tanom ginawasak kag ang mga sapat ginapatay. Bunga sini nangin daku nga problema ang kagulutmon sa Forest Region. Ultimo asin mabudlay nga pangitaon. Ginpamunuan sang kumpanya nanday Ka Ped ang paglunsar sang mga operasyon sa pagpangita sang pagkaon kag iban pang basehan nga kinahanglanon.

Wala pili nga naggamit ang kaaway sang *bio-chemical warfare* sa bilog nga Forest Region. Lakip diri ang pagpalapta sang *Japanese mosquito* nga may dala nga bag-ong tipo sang malarya, kag ang paghilo sang mga suba kag sapa. Naglapnag ang epidemya sang malarya sa bilog nga kumpanya kag masa. Namutikan sang masa nga iban ang tipo sang malarya nga nagdunggo sa ila bangud indi ini mapaayo sang mga daan nila nga ginabulong diri. Ginahilanat, nagasakit ang tiyan kag naglupot ang mga nakainom sang tubig halin sa mga ginhiluan nga suba kag sapa. Daku nga problema sadto ang kakulang sang bulong nga gintinguhaan na lang lubaron paagi sa paggamit sang mga bulong nga herbal.

Lakip si ka Ped sa mga nagbalatian sang malarya nga nagpalala sa sakit niya sa tagipusuon. Masobra isa bulan siya nga naghigda. May sobra pa nga polisiya sadto nga da-

pat unahon hatagan sang bulong ang mga ordinaryong hangaway kag pagkatapos na lang ang mga nagapamuno nga kadre. Nagsunod si Ka Ped sa amo nga sobrang "Wala" nga polisiya, gani wala nagrek-lamo nga ulihi siya nahatagan sang bulong. Kon kis-a, bisan ang mga bulong nga pagpanubo sang hilanat kag pagpahagan-hagan sang sakit wala na sang nabilin para sa iya. Ang duga sang *dalipaweng* (isa ka klase sang tanom) amo na lang anay ang ginapa-inom sa iya kag iban pang mga kaupod kag masa ang nakasalbar sa ila.

**Wala sang kakapoy
siya nga nagpursige
sa pagpabakod
kag pagpataas
sang makig-away
nga diwa sang mga
kaupod kag masa.**

Labi nga nangin mabudlay kag kumplikado ang sitwasyon bangud sa kakulangon sang pagkaon. Apat ka tuig nga ginmantener nanday Ka Ped ang pagkaon na lang sang balinghoy kag maaplod nga saging. Wala sila nangluya sa wala sang kape, kalamay kag bugas. Natun-an na lang ni Ka Ped nga magpanigarilyo sang *pidpid* (isa ka klase sang dahon).

Sang 1974, nagbulos si Ka Ped bilang CO sang kumpanya. Sa panahon nga ini padayon nga nagapopensiba ang kaaway. Napilitan nga maghalin ang madamu nga mangunguma. Madamu ang natapatay sa Pulang hangaway bangud sa pagkapatay sa inaway kag baltian. Ang anay kusog-kumpanya nga yunit ang nangin halos ginpagamay nga platun na lang. Pero wala gihapon ginpangluyahan sang buot ni Ka Ped. Wala sang kakapoy gihapon siya nga nagpursigi sa pagpabakod kag pagpataas sang makig-away nga diwa sang mga kaupod kag masa.

Gin-atubang ni Ka Ped kag iban pang nagapamuno nga kaupod didto ang madugay na nga wala nare-solba nga banggianay sa sulod sang Partido kag hangaway sang

banwa bahin sa pagpabilin sang lugar nga halos wala na sang mahulagan nga masa. Lakip si Ka Ped sa madamu nga kadre kag pwersa sa lugar nga nanindugan nga dapat gilayon maghalin sila sa paglikop sang kaaway kag magsaylo na sa kon diin madamo ang masa kag halog ang sitwasyon militar. Nahibalan nila ang katalagman sang "gas-gasan nga inaway" kag "desaysibo nga inaway" sa nagaatake nga mga tropa sang kaaway nga mas superyor ang kusog. Gin-insister nila ang kakinahanglanon nga magsaylo para mas madali nga makapalapad, makapabaskog kag makatukod liwat sang baseng masa samtang nagakonsentra ang kaaway sa kakulangan sang Isabela, kag sa ulihi na lang balikan ang lugar kon mas halog na ang kahimtangan.

Talalupangdon nga pagsayup sadtong panahon ang wala sa panahon nga konsepto sang "baseng purok" nga dogmatikong ginkopya sa inagihan sang inaway banwa sang China kag pilit nga gintukod sa Forest Region sang Isabela. Sa atubang sang padayon kag mabaskog nga atake sang kaaway, nagkitid ang ginahulagan nga erya nga kadam-an baseng pisikal na lang labi na sang nagakadto na sa kakulangan o nagaupod-upod na sang hangaway nila ang pila na lang nga nabilin nga pumuluyo.

Una nga gintumod sang Komite Sentral sang Partido ang igtalupangod sang pamunuan kag pwersa sang rehiyon diri. Pangunahon gintumod sang Komite Sentral nga dapat na nga magsaylo ang Pulang hangaway sa malapad kag matawong kapatagan sang prubinsya sang Cagayan. Ang problema, indi sadto epektibo nga nakapamuno ang sentro sang rehiyon nga pila na ka beses nahalitan kag malawig nga panahon nga nautdan sang angot sa Komite Sentral kag sa ginapamunuan nga pwersa. Sa baylo, ang nagaluntad sadto amo ang so-

brang gahum sang Regional Operational Command (ROC) nga nagapamilit sa sayup nga linya nga pangapinan ang baseng pisikal bisan anuman ang kabudlayan kag bisan wala na sang masa.

Nangin labaw nga mabudlay na ang lunsay militar nga paghulag kag kakulang sang suportang masa. Sobra 70% sang lider kag tinawo sang BHB kag mga armas nila ang nadula. Lakip diri ang masobra 300 ang napatay. Kalabanan sa mga nabilin nga pwersa wala gihapon malutos sang kabudlayan sang tambakan sang kaaway ang sona. Pero madamu-damo ang naapektuhan sang demoralisasyon. Bangud wala sang epektibong organo nga nakapamuno sa rehiyon, nagluntad ang kakulang sang paghiliusa sa nagakadapat nga himuon sa atubang sang malala nga sitwasyon.

Madamo ang wala nakapadugay sa amo nga kahimtangan tuhtub nga nag-untat na sila sa paghulag. Sa sitwasyon nga ini, nagkuha si Ka Ped sang kusog sa panindugan para sa rebolusyon kag nagsalig nga makakita ang Partido sang gilayon nga estratahikong kalubaran sa nasugata nga problema. Bisang kis-a wala nadula ang iya pagsalig sa Partido kag sa kahustuhan sang ginapakig-away sang rebolusyon.

Daku nga bulig ang paghiwat sang una nga kumperensya sang Partido sa Naaminhan- nasidlangan nga Luzon sadtong ikatlong kwarto sang 1977. Sa pagpamuno sang Komite Sentral, maid-id nga gintalakay kag ginsuma ang walo ka tuig nga rebolusyonaryong inagihan sa rehiyon. Isa sa mga nangin delegado sa kumperensya amo si Ka Ped.

Husto kag matalom nga ginubayan ang kumperensya sang mensahe halin kay Pangulong Amado Guerrero, subong man sa ginsulat niya nga dokumentong "Ang Gilayon Naton nga Hilikuton," nagisa nga ginsaway sang KS, mga kadre sang Partido kag kumander

sang BHB sa rehiyon ang mga kasaypanan, pangunahon na ang lunsay militar nga paghulag kag pagpamilit nga wala sa panahon nga pagtukod sang "baseng purok."

Nangin maathag sa kumperensya nga ang mas daku nga bahin sang katungdanan sang platun sang BHB ang hilikuton sa masa. Ginresolba sa kumperensya nga ang mayor direksyon sang pagpalapad kag pagpalig-on sang sona kag baseng gerilya amo sa matawo nga kapatagan sa Cagayan kag ang pagbawi sa daan nga ginbayaan nga lugar sa Isabela. Para matadlong ang mabug-at sa ibabaw nga areglo pang-organisasyon kag madispuisyon sa hilikuton masa ang kadam-an sang mga kadre, ginbungkag anay ang ROC. Ang matalom nga pag-analisa, matalom nga pag-athag sang mga polisiya kag pagbilog sang mga nagakasanto nga resolusyon sang kumperensya ang nagpataas sang pagsalig sa rebolusyon kag pagpakig-away sang mga kadre kag pwersa.

Bag-o pa man ang kumperensya, amat-amat na nga nagasaylo ang mga pwersa pa-aminhan kag pa-nabagatnan, kalabanan pakadto sa punta nga naaminhan sang Isabela kag Cagayan. Pagkatapos sang kumperensya, desaysibo na nga magguwa ang kalabanan sang

mga Pulang hangaway halin sa pagpakulong sa kagulangan sang Isabela. Gindala sa Cagayan ang pinakadaku nga bahin sang mga pwersa. Nabilin si Ka Ped sa Isabela para magbulig sa pagsalo kag pagrekober sang baseng masa sini. Nagtindog siya nga ikaduha nga sekretaryo sang komite sang Partido sa distrito nga nagasakop sa Forest Region kag mga banwa sa pa-

libot sini. Wala magdugay, nangin una nga ikaduhang sekretaryo siya sang distrito. Nangin mabudlay ang hilikuton rekoberi sa natumod nga lugar nga grabe nahalitan sang malala nga paglikop kag pag-atake sang kaaway. Dugang nga paktor sang kabudlayan ang mga nangin kasaypanan nga sini lang desaysibo nga natadlong makaligad ang kumperensya sang 1997. Daku ang papel kag nabulig ni Ka Ped sa madinalag-on nga hilikuton rekoberi didto.

Sadtong 1979, ginpaasikaso kay Ka Ped ang hilikuton sa edukasyon sang Partido sa rehiyon kag nagbase na siya sa Cagayan. Nangin punong instruktur pang-Partido siya sa rehiyon. Mapisan kag maayo siya nga instruktur sa mga sinulatan nga Marxista-Leninista-Maoista kag kursong pang-Partido. Ginpangunahan niya ang pagpalapnag sang kampanya sa paghatag sang Basehang Kursong Pang-Partido sa mga katapu kag kandidatong katapu sang Partido sa rehiyon.

Sa pulong sang Komiteng Rehiyon sang 1982, ginpili siya nga pinuno sang Kalihimang Militar sa Rehiyon, base sa nagapadaku nga importansya sang hilikuton militar sa pungsodnon nga panawagan sang pagpasingki. Sang ulihi nga bahin sang 1983, ginbalik siya sa

**...ginsulong nila ang
madinalag-on nga
paghimakas batuk sa
malaparan nga pagpang-
agaw sang duta kag
kalakasan sa Hacienda
San Antonio-Sta. Isabel.**

Isabela bilang una nga ikaduhang sekretaryo sang Komiteng Prubinsya didto asta 1986. Ginpangunahan niya diri ang hilikuton rekoberi sa daku nga bahin sang erya kag baseng masa sa Isabela nga nadula sa panahon nga mabaskog ang atake sang kaaway sang ulihi nga bahin sang dekada 1970. Upod ang pamunuan sang Partido sa rehiyon, ginsulong nila ang madinalag-on

nga paghimakas batuk sa malaparan nga pagpang-agaw sang duta kag kalakasan sa Hacienda San Antonio-Sta. Isabel. Sadtong 1984, nakaupod siya sa una nga ginpadaku nga pulong sang Komisyon sa Naaminhang Luzon.

Temporaryo siya nga ginkuha sa nagapamunong pusisyon sang 1985-86 bilang aksyon pangdisiplina sa paglapas sa disiplina sa relasyon mag-asawa. Mapainubuson kag tampad siya nga nagbaton kag nagpanadlong sa kasaypanan kag nagpaldal sa aksyon pangdisiplina. Isa ka bes man siya nga naglapas sang relasyon nila, sa pangkabilugan nangingin tampad siya sa asawa kag maayo niya nga gin-uyatan ang relasyon mag-asawa kag pagtukod sang rebolusyonaryong pamilya.

Daku ang papel ni Ka Ped sa pagka-maayo nga rebolusyonaryo sang iya asawa. Nagapabilin ang lubos nga pagsalig kag pagpalangga niya kay Ka Flor. Subong man lubos ang pagpalangga kay Ka Ped sang iya asawa. Daku nga bulig si Ka Flor sa pagsiguro sa ikaayong lawas kag maayo nga kahimtangan ni Ka Ped. Tubtub sa ulihi nga tinion sang kabuhi ni Ka Ped mapinalanggaon siya nga ginsuportahan siya sang iya mabuot nga asawa.

Sang 1986, lakip si Ka Ped sa mga una nga nag-agi sa paghanas militar sa iban nga pungsod. Nagpakita siya sang maayo nga halimbawa nga maukod kag pasensyoso sa tanan, pati sa pinakamabudlay nga bahin sang paghanas, bisan nahibaluan na niya kag naagyan ang madamu nga basehan nga bahin sang paghanas-militar kag nabudlayan na siya bangud sa balatian kag edad, gintun-an gihapon niya ang mga bagay pareho sang pagkamang sa lunang kag kabatuhan. Nakabaton siya sang pasidungog sa pagkasampaton niya sa *sharpshooting*. Nakabaton ang grupo niya sang pasidungog bilang pinakapursigido sa paghanas.

Nagbalik siya makaligad ang isa ka tuig. Gin-asignar siya nga ikaduhang kumander sang Northern Luzon Operational Command nga ginreorganisa pagkatapos sang Ikaduha nga Dungganong Kahublagan Panadlong (IDKP). Ginpangunahan niya ang paghiwat sa Isabela sang paghanas pulitiko-militar sa mga kadre militar halin sa lain-lain nga rehiyon sa naaminhang Luzon.

Sang ginlunsar sang Partido ang IDKP sadtong 1992, tampad kag mapainubuson niya nga ginsakdag ini, labi na ang pagsaway sini sa mga nagapadayon nga kasaypanan nga lunsay militar nga paghulag, adbenturismo militar kag adelantadong regularisasyon kag bertikalisasyon sang hangaway sang banwa. Madali niya nga ginkilala ang mga pagsayop kag paglihis sa pagtukod sang prenteng gerilya kag hilikuton militar labi na nakita kag naagyan niya ang grabe nga kahalitan nga gintuga sini sa Forest Region sang Isabela. Mapagsik niya nga nakita nga nagasanto ang IDKP sa mga pagpanadlong nga ginhimo sa una nga kumperensya sang Partido sa naaminhan-nasidlangang Luzon sang 1977.

Sa pihak nga bahin, nasubuan siya sang nga nahibal-an niya nga kabahin man siya sa nagpamuno sa pagpalapnag sang adbenturismo militar nga ginkamatay sang madamu nga kaupod kag masa. Sa iya pagkatampad sa Partido kag rebolusyonaryong hublag kag mapainubuson nga pagtuman sang hustong teorya kag datos, wala magdugay ginbaton niya ang kahustuhan sang kahublagang panadlong. Naathagan siya kag naglig-on ang pagsunod sa husto nga dalan sang inaway banwa sa Pilipinas. Sa ubay sang IDKP, ginpamunuan niya ang pagsuma sang hilikuton kag redispusisyon sang adelantadong natukod nga batalyon sang Pulang hangaway sa naaminhang Luzon.

Ginpamunuan man niya ang pagsuma sang mga inagihan sa Isabela sang panahon nga ina. Gintingub

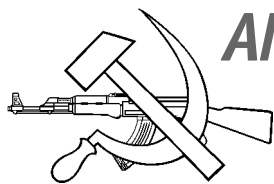
ang pagsuma nga ini sa pagsuma sang Nueva Viscaya-Isabela-Quirino sadtong tinuig 1988 asta 1994. Aktibo man siya nga nagpartisipar kag nag-amot sa ginhimo sadtong 1993-94 nga mas malapad nga pagsuma sang masobra 20 ka tuig nga rebolusyonaryong inagihan sa Naaminhang Luzon.

Sadtong 1996, labi nga naglala ang balatian niya sa tagipusuon. Naglab-ot na sa ika-siyam nga gusok ang gindako sang iya tagipusuon. Nag-angkon siya sang kumplikasyon sa sakit sa baga. Ginpaldal sa delikadong operasyon medikal. Baliskad sa hugot niyang handum nga magpabilin sa armadong paghimakas, ginpatungod siya sang Partido sa iban pang malahalang hilikuton para magdugay pa ang iya kabuhi kag pag-alagad sa rebolusyon kag pumuluyo.

Suporta gihapon sa armadong paghimakas ang ginpatum-ukan sa iya mga hilikuton: pagpanalawsaw militar, pagpauswag sang kurso sa paghanas militar kag pagbulig sa pagtukod sang likum nga hublag sa syudad—tanan sa idalom sang pagdumala sang Pungsodnon nga Istay Militar. Bisan san-o man, wala siya nagpangabay nga buhinan ang iya hilikuton. Wala sa isip niya ang pagretiro. Sa baylo, bug-os sa tagipusuon nga ginbaton kag gintungdan niya ang mga hilikuton nga ginahatag sa iya bisan nagapalala ang iya kahimtangan sa ikaayong lawas.

Tubtub sa mga ulihi nga adlaw sang iya kabuhi, ginhatag ni Ka Ped ang iya nabilin pa nga kusog kag ikasarang sa pagtib-ong sang rebolusyon. Ara siya sa luyo sang iya asawa kag kolektibo, kag nagatungod gihapon sang mga rebolusyonaryo nga hilikuton antes siya dal-on sa Intensive Care Unit sang isa ka ospital.

Napatay si Ka Ped nga isa ka dungganon nga baganihan sang rebolusyon sang Agosto 29, 2007. **AB**

ANG

Bayan

Pahayagan ng Partido Komunista ng Pilipinas
Pinapatnubayan ng Marxismo-Leninismo-Maoismo

Tuig XL
Oktubre 21, 2009
Espesyal nga Isyu
www.philippinerevolution.net

Pasidungog kay Kaupod Mario "Ka Ped" dela Cruz

Ginapagwa sang Ang Bayan ang pasidungog nga ini kay Kaupod Ped sa ikaduha nga anibersaryo sang iya pagtaliwan sadtong Agosto 29. 2007.

Pinakamataas nga pasidungog ang ginahatag sang Partido Komunista sang Pilipinas, Bag-ong Hangaway sang Banwa kag bilog nga rebolusyonaryong kahublagan kay Ka Mario "Ka Ped" de la Cruz.

Bisan san-o man indi siya malimtan sang mga nakaupod kag ginahulagan niya sa Isabela kag iban pang bahin sang Cagayan Valley sang suguran pa lang ang pagtukod sang armadong rebolusyonaryong hublag didto. Indi maseparar ang malaba nga bahin sang kabuhi ni Ka Ped sa kasaysayan sang rebolusyonaryong hublag sa lugar sadtong panahon nga ato. Kasaysayan ini sang pagkabaganihan, pagpangibabaw kag kadaglag-an sang rebolusyon sa madamu nga kabudlayan, sakripisyo kag pagtilaw. Kasaysayan ini nga nagaserbi nga inspirasyon sa tanan nga mga rebolusyonaryo.

Subong man, kag indi siya malimtan san-o pa man sang iban pang aktibista, kaupod kag rebolusyonaryong masa kag mga alyadong naangutan, nakaupod kag nakatrabaho niya sa halos 40 tuig niya nga wala untat nga pag-alagad sa rebolusyonaryong kahublagan kag pu-

muluyong Pilipino halin sang mamuklat siya sa pagrebolusyon.

Halin sa iya pagkamuklat sadtong Unang Bagyo sang dekada 1970, asta sa ulihi niya nga ginhawa, tayuyon kag bug-os sa tagipusuon ang iya pag-alagad sa rebolusyon kag pumuluyo. Tanan nga nakakilala sa iya nagahangad sa iya bilang respetado nga beteranong kadre kag matuod nga huwaran sang rebolusyonaryong kahublagan.

Talalupangdon nga handurawan sa iya ang mapag-on nga rebolusyonaryong desisyon. Wala siya san-o man nagduha-duha sa direkta nga pagpartisipar sa mabudlay nga patag sang armadong paghimakas. Sa pihak sang iya malubha nga balatian, wala nabuhinan bisan gamay ang iya determinasyon nga magrebolusyon kag mag-alagad sa pumuluyo.

Si Ka Ped ginbun-ag sadtong 1949 sa Pangasinan. Nagdaku siya sa South Cotabato kon sa diin nagsaylo ang ila pamilya. Nagdako siya sa pamilyang simple, tampad kag nagakabalaka sa isigkatawo. Wala nagpamanggad ang iya amay nga huwes. Nagpabilin nga imol kag makinot ang ila pamilya.

Bata pa lang natukiban na nga may ara siya sang *rheumatic heart disease*, luwas sa pagdaku sang tagipusuon kag altapresyon. Bisan pa man, wala nakapugong ini sa iya pagtuon kag pagpursiger.

Pagkatapos sang dekada 1960, kumuha sang kursong *agronomy* si Ka Ped sa University of the Philippines sa Los Baños. Wala magdugay nagpartisipar siya sa Samahan ng Demokratikong Kabataan kag amat-amat naghatag sang mas malawig nga panahon sa rebolusyonaryong paghulag. Bisan isa ka tesis na lang ang kinahanglan niya nga tapuson, ginbayaan niya ang eskwelahan pila ka bulan antes siya maggradweyt para sa lubos panahon nga mag-alagad sa rebolusyon.

Nagbisita siya sa isa ka prenteng gerilya sa Cagayan Valley sadtong 1970. Antes matapos ang isa ka tuig, nagdesisyon siya nga padayunon ang pag-entra sa hangaway sang banwa. Ginbalewa-

Mga instruksyon sa paglilimbag

1. Ang **sinundang pahina**, na eksaktong kopya ng pahina 1 maliban sa mas mapusyaw ang *masthead* o *logo* ay para sa mga gumagamit ng *mimeo machine* o naglilimbag sa paraang *v-type*. Idinisenyo ito para hindi madaling makasira ng istensil.

2. Pag-*print* sa istensil:

- a) Sa *print dialog*, i-check ang **Print as image**
- b) Alisin ang *check* sa **Shrink oversized pages to paper size**
- k) I-click ang **Properties**
- d) I-click ang **Advanced**
- e) Tiyaking naka-set sa **100%** ang **Scaling**
- d) Ituloy ang pag-*print*

3. Hinihikayat ang mga kasama na ipaabot sa patnugutan ng *AB* ang anumang problema kaugnay ng paglilimbag sa pamamagitan ng *v-type*. Magpadala ng *email* sa angbayan@yahoo.com